

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Sandra Stokic

Straffrättens funktion i förhållande till
hellre fria än fälla
- Principens konsekvenser inom hedersbrott

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Karol Nowak

Termin: VT24

Innehåll

Förord	3
Summary	4
Sammanfattning	5
Förkortningar	6
1. Inledning	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Syfte och frågeställningar.....	7
1.3 Metod och material.....	7
1.4 Avgränsningar.....	8
1.5 Disposition.....	9
2. Straffrättens funktion	10
2.1 Straffrättens syfte.....	10
2.1.1 Kompensatorisk rättvisa och vedergällningsrätt.....	10
2.1.2 Preventionsteorier och rättssäkerhet.....	11
2.2 Hellre fria än fälla.....	12
2.2.1 Beviskrav och förundersökning.....	13
3. Hedersbrott	15
3.1 Om brotten.....	15
3.2 Statistik.....	16
4. Utredning och bevisning	18
4.1 Utredningsmetoder.....	18
4.2 Bevissvårigheter.....	19
4.3 Bevisvärdering.....	21
5. Analys	24
5.1 Vilka konsekvenser har principen “hellre fria än fälla” inom hedersbrott?.....	24
5.2 Går principen emot den svenska straffrättens funktion och syfte?... 5.2.1 Prevention.....	26 27
5.2.2 Vedergällning.....	28
5.3 Slutsats.....	29
Källförteckning	30
Bilaga	33

Förord

Efter ett antal månaders skrivande av uppsatsen vill jag tacka de som har hjälpt mig under arbetets gång. Först och främst vill jag tacka min handledare, Karol Nowak, för vägledning och svar på mina frågor i tvekande stunder.

Jag skulle även vilja tacka min familj och mina vänner; Emma, Niki, Raghad och Drixanne för ett otroligt stöd, för att ha varit bollplank samt för att de alla har behövt stå ut med mina klagomål dessa månader.

19.05.2024

Malmö

Summary

Criminal law is a vast legal area that is constantly under development. For that reason it is important to examine and analyse, from time to time, if the ruling principles and presumptions are up to date with the changes and additions of the law.

A crime that is being heavily discussed and is current to our time is honor related crime. Since the year 2020, honor motives are seen as aggravating circumstances within the Swedish law. Since the year 2022, oppression due to honor has become its own crime with the addition of the 4th chapter, 4 e paragraph in the Swedish criminal law. These additions have been criticized for being difficult to provide evidence for in court.

In light of these difficulties, this essay analyses the principle “hellre fria än fälla” that derives from the latin principle *in dubio pro reo* and the presumption of innocence within the European Convention on Human Rights. In short it is about giving the defendant the benefit of the doubt in cases where the evidence is not sufficient. The principle is being analysed and put against the purpose and function of criminal law from an honor crime perspective, to examine if the principle is outdated and if it goes against the purpose of the law.

Throughout the essay, cases of the so called balcony-girls are discussed, as well as the difficulties and methods of investigating honor related crimes, particularly those surrounding domestic violence. The essay concludes that it is clear that the correlation between the aforementioned difficulties and the presumption of innocence, is very strong and results in potentially negative consequences for the honor related investigations. The consequences often being that no prosecution occurs.

Sammanfattning

Straffrätten är ett omfattande rättsområde som ständigt är under utveckling. Det är därför av stor relevans att undersöka och analysera från tid till tid, huruvida rådande principer och presumtioner som tillämpas fortfarande är aktuella i den rådande lagstiftningen, i samband med tillägg och lagändringar.

Ett brott som är aktuellt och ett tema för diskussion för myndigheter och regeringen är hedersrelaterad brottslighet. Sedan år 2020 är hedersmotiv en försvårande omständighet i brottsbalken och sedan år 2022 har hedersförtryck blivit ett brott enligt 4 kap. 4 e § brottsbalken. Detta är ett brott som har kritiserats på grund av dess bevisvårigheter.

Anledningen till bevisvårigheterna är att den svenska straffrätten ställer ett högt beviskrav för brott, till följd av den rättsliga principen “hellre fria än fälla” som har sin grund i rättsprincipen *in dubio pro reo* samt oskuldspresumtionen som hittas i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Principen innebär, kortfattat, att domstolen hellre släpper tio skyldiga än att en oskyldig person döms när det råder tvivel om skulden.

Med detta som utgångspunkt, analyserar följande uppsats huruvida principen går emot straffrättens funktion och syfte ur ett hedersbrottsperspektiv. Genomgående i uppsatsen diskuteras de så kallade balkongflickorna, bevisvårigheter och utredningsmetoder kring hedersrelaterad brottslighet, med särskilt fokus på våld i nära relation. Uppsatsens slutsats visar en tydlig korrelation mellan principen och de nämnda bevisvårigheter samt det faktum att det potentiellt resulterar i negativa konsekvenser för utredningar gällande hedersbrott.

Förkortningar

BrB	Brottsbalken (1962:700)
Brå	Brottsförebyggande rådet
EKMR	Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna
NCK	Nationellt centrum för kvinnofrid

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I det svenska rättssystemet råder en straffrättslig princip som säger att domstolen hellre ska fria än fälla. Principen har ett samband med det höga beviskravet i brottmål som lyder “ställt utom rimligt tvivel”. Principen innebär således att om det finns rum för tvivel att den tilltalade är skyldig, så ska den tilltalade hellre frias.¹ Detta kan ge upphov till en diskrepans mellan straffrättens funktion och principens användning i praktiken. I följande uppsats har hedersbrott valts ut som en fokuspunkt för att undersöka diskrepansen, med anledning av den omdiskuterade frågan kring bevisvärighet som har uppstått i samband med tillägget av 4 kap. 4 e § BrB. Hedersrelaterad brottslighet innebär i kort brott som har begåtts för att upprätthålla en familj eller en liknande grupps heder eller rykte.²

1.2 Syfte och frågeställningar

Frågeställningarna i följande arbete är

- 1) Vilka konsekvenser har principen “hellre fria än fälla” inom hedersbrott?
- 2) Går principen emot den svenska straffrättens funktion och syfte?

Syftet med arbetet är att analysera och diskutera huruvida principens tillämpning fortfarande är aktuell i rådande straffrättslig lagstiftning, och om den bidrar till den önskade effekten som straffrätten är menad att uppnå.

1.3 Metod och material

Uppsatsen följer en rättsdogmatisk metod som innebär att lagtext, praxis, förarbeten samt juridisk litteratur och text används för att bearbeta, sammanställa och analysera given information. Uppsatsen skrivs ur ett kritiskt perspektiv då målet inte är att försvara en ståndpunkt utan att

---

¹ Nowak, Oskyldighetspresumtionen (2003) s. 32-34.

² Ågren, Brottsbalk (1962:700) 29 kap. 2 § punkt. 10, Karnov (JUNO) (hämtad 2024-05-19)

ifrågasätta och analysera det rådande rättsläget och dess svårigheter. I kapitel två kommer straffteori att diskuteras och undersökas i samband med straffrättens funktion och syfte. Även ett rättssäkerhetsperspektiv kommer att tillämpas i viss mån. Anledningen till varför den rättsdogmatiska metoden har valts är för att den anses vara bäst anpassad för besvarandet av frågeställningarna. Intervjuer, och praktiska undersökningar anses inte kunna ge en rättfärdig bild av det rådande rättssystemet och dess funktioner. Uppsatsen fokuserar på rättssystemets samt rättsväsendets funktion rent teoretiskt och vad effekten blir i praktiken.

Utöver juridiska källor som har använts genom den rättsdogmatiska metoden, så har även andra källor använts för att styrka information och samband som presenteras i uppsatsen. Dessa källor har granskats källkritiskt genom att observera vem skribenten är, vad det är för källa, när texten är skriven samt varför den är skriven. Informationen togs även från ett större antal källor som jämförs med varandra för att styrka trovärdigheten. När det kommer till webbsidor som har använts som källor, så har det säkerställts att det är legitima myndighetshemsidor och organisationer som är kompetenta inom ämnet.

I texten har även reportage och artiklar använts i kombination med andra källor, för att kunna bidra till en mer nyanserad bild av rättsläget. Statistik som har använts har använts till den utsträckning det har varit möjligt, men det är viktigt att notera, som det även görs i texten, att statistiken för uppsatsfrågan kan vara missvisande. Statistiken har ändå tagits upp då det har ansetts bidra till en bättre överblick av situationen.

1.4 Avgränsningar

Uppsatsen avgränsas till att endast fokusera på principens effekt för hedersrelaterad brottslighet. Detta innebär att andra brottsformer och principens påverkan på dessa, inte har tagits upp i följande uppsats. För det mesta kommer uppsatsen att fokusera på lagrummen 29 kap. 2 § 10 p. och 4 kap. 4 e § BrB. Straffrättens funktion kommer att diskuteras generaliserat

för att sedan fördjupas och endast utgå ifrån hedersbrotten. När det talas om utredningsmetoder kommer det även att avgränsas till våld i nära relationer, då det vore högst omfattande att framföra utredningsmetoder för alla brottsformer som kan ha ett bakomliggande hedersmotiv.

1.5 Disposition

Uppsatsen inleds med kapitel ett som ger en inblick i ämnet samt uppsatsens fokus. Kapitel två fokuserar på att besvara vad straffrättens funktion är samt vad principen innebär och vad syftet med den är. Kapitel tre har fokus på hedersbrott; dess innebörd, lagtext samt statistik. Kapitel fyra kombinerar kapitel två och tre och undersöker vilka konsekvenser beviskravet inom straffrätten samt principen har inom mål som handlar om hedersbrott. Här diskuteras bland annat bevissvårigheter samt bevisvärdering. Kapitel fem är en avslutande analys av den rådande diskussionen i uppsatsen samt ett svar på frågeställningarna i kapitel 1.2. Sist i uppsatsen hittas källförteckning samt bilaga.

2. Straffrättens funktion

2.1 Straffrättens syfte

Straffrätt är det område inom lagstiftningen som behandlar gärningar som klassificeras som brott, samt deras påföljder. Reglerna inom straffrätten bestämmer vad som räknas som ett brott, vilken påföljd brottet ska få samt hur denna ska verkställas.³ För att kunna utreda vad syftet med det svenska straffrättssystemet är, så är det av relevans att titta tillbaka på de olika teorier och principer som har inkorporerats i straffrätten under historiens gång samt nu.

2.1.1 Kompensatorisk rättvisa och vedergällningsrätt

Under medeltiden i Sverige fanns det ingen konkret straffrätt. Däremot går det att säga att det tidiga bestraffningssystemet som fanns hade en kompensatorisk samt vedergällande grund.⁴ Kompensatorisk rättvisa innebär att skadan ska ersättas av den som orsakade skadan.⁵ Kompensatoriska rättsmedel kan då vara, även i dagens rätt, ekonomisk gottgörelse i form av exempelvis skadestånd.⁶

Vedergällningsrätt innebär att en gärning bestraffas för att den har skett. Den har sin ursprung från principen "öga för öga", även kallad talionsprincipen som innebär att gärningsmannen ska tillfogas lika stor skada som den han själv har orsakat. Den här principen återfinns i källor sedan långt tillbaka, t.ex. Hammurabis lag och Bibeln.⁷ Under medeltiden kunde vedergällning liknas någon sorts hämnd mot gärningsmannen medan det i dagens straffrätt innebär att straffet ska vara proportionerligt till brottet. Med detta menas att bestraffningen måste rättfärdigas av gärningen som har begåtts.⁸

---

³ Asp och Ulväng, Straffrätt - En kortfattad översikt (2019) s. 9.

⁴ Häthén, Stat och straff (2014) s. 45.

⁵ Nationalencyklopedin. Rättvisa (hämtad 2024-04-12)

⁶ NJA 2012 s. 1038. s. 5.

⁷ Nationalencyklopedin. Vedergällning (hämtad 2024-04-12)

⁸ Asp och Ulväng, Straffrätt - En kortfattad översikt (2019) s. 90-92.

2.1.2 Preventionsteorier och rättssäkerhet

I nutida straffrätt diskuteras det fortfarande kring teorier om vedergällningsrätt som en grund för straffrätten, men nu talas det även om preventionsteorier. Det vill säga att en tillbakablickande teori ställs i motsättning till en framåtblickande teori. Prevention innebär att staten genom straff vill avskräcka individer i samhället från att begå brott. Dessa preventionsteorier brukar delas upp i två: allmänprevention och individualprevention.⁹

Allmänprevention innebär att syftet bakom straffen är att avskräcka allmänheten från att begå brott. Det vill säga att personer avskräcks från kriminella gärningar på grund av hotet av straff. Individualprevention fokuserar däremot på gärningspersonen som redan har begått ett brott. I detta fall är syftet att avskräcka individen från att fortsätta begå brott, genom t.ex. rehabilitering eller fängelse.¹⁰

I Sverige ligger fokuset till merparten på prevention, genom att minska återfall, dvs. individualprevention, samt på att öka tryggheten i samhället, alltså allmänprevention. Detta är något som väldigt tydligt framgår av bl.a. Kriminalvårdens hemsida samt Justitiedepartementets mål för rättsväsendet, som både stadgar att målet med kriminalpolitiken är att minska brottslighet och öka trygghet.^{11 12} Det går dock inte att säga att vedergällningsprinciper inte är en del av straffrätten. Den rådande straffrätten kan ses som en kombination av både vedergällning och prevention. Vid argumentation och frågor kring *varför* vi har straffrätt så går det att besvaras genom att säga; “för att minska brottslighet” (prevention). Men när det uppstår frågor kring *hur* preventionen uppnås så är det “genom att bestraffa i proportion till gärningen” (vedergällning).¹³

---

⁹ Asp och Ulväng, Straffrätt - En kortfattad översikt (2019) s. 90.

¹⁰ Ibid s. 90.

¹¹ Regeringen. Mål för rättsväsendet (hämtad 2024-05-14)

¹² Kriminalvården. Kriminalvårdens uppdrag (hämtad 2024-05-14)

¹³ Asp och Ulväng, Straffrätt - En kortfattad översikt (2019) s. 92.

En mer grundläggande tanke för hela rättssystemet är att bevara rättssäkerheten i landet. Rättssäkerhet innebär kortfattat att varje medborgare ska vara skyddad från myndighetsingrepp som inte har stöd i lag eller andra författningar. Alla medborgare ska bl.a. vara lika inför lagen och inte dömas utan att det finns tillräckligt med bevis för det.¹⁴ Även detta kan ses som ett uttryck för proportionaliteten som vedergällningsrätten vill uppnå. Rättssäkerheten ska ses som en överenskommelse mellan staten och medborgarna, där staten ska garantera medborgarna säkerhet i gengäld mot att staten ska ha rätten och skyldigheten att straffa de som begår brott mot lagen.¹⁵

2.2 Hellre fria än fälla

I artikel 6 EKMR kommer den så kallade oskuldspresumtionen till uttryck. Den säger att en tilltalad ska betraktas som oskyldig fram tills att motsatsen har bevisats. Detta framgår även av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna artikel 48.1. Presumtionen hänger ihop med den latinska rättsprincipen *in dubio pro reo*. Principen innebär, på ett ungefär, att om det råder tvivel att den tilltalade är skyldig så ska domen vara i den tilltalades fördel. Denna princip finns även inom det svenska rättssystemet i form av "hellre fria än fälla". Den svenska principen innebär då att om det finns tvivel för att den tilltalade bär skulden, så ska hen hellre frias än dömas.¹⁶

Principen kan också uttryckas som hellre att tio skyldiga personer ska släppas, än att en oskyldig döms. Därför är det inom det svenska rättssystemet av ytterst relevans att säkerställa och utreda till nästintill full säkerhet att en person är skyldig innan hen kan dömas. Den här principen kan inte hittas uttryckligen i lag då det är en allmänt accepterad princip inom rättsväsendet. Däremot ger innebörden av principen upphov till det höga beviskravet som det svenska straffsystemet ställer som stadgar att det

---

¹⁴ Åklagarmyndigheten. Rättssäkerhet (hämtad 2024-05-10)

¹⁵ SOU 2020:57 s. 126-127.

¹⁶ Nowak, Oskyldighetspresumtionen (2003) s. 32-33.

ska vara “ställt utom rimligt tvivel” att den tilltalade är skyldig.¹⁷ För att få förståelse för hur principen samt presumtionen används eller märks av i praktiken inom brottmål, är det viktigt att ha grundläggande kunskap kring beviskrav och utredning.

2.2.1 Beviskrav och förundersökning

För en fällande dom i brottmål krävs det att bevisningen som läggs fram visar att det är ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har begått brottet i fråga. Beviskravet är således “ställt utom rimligt tvivel” och bevisbördan ligger på åklagaren.¹⁸ Beviskravet i kombination med oskuldspresumtionen och *in dubio pro reo* ställer ett väldigt högt krav på bevisningen att det i princip ska vara vattentätt för att en person ska kunna dömas för ett brott.¹⁹

Det primära utredningsansvaret för bevisning inom brottmål ligger hos åklagaren genom en så kallad förundersökning. Åklagare inleder förundersökning om det finns misstanke för brott. Under förundersökningen är det upp till åklagaren i samarbete med polisen att få fram bevisning som stödjer den framlagda gärningsbeskrivningen. Åklagaren har ansvar för att undersökningen är skyndsam, effektiv samt att den upprätthåller rättssäkerheten.²⁰ Oskuldspresumtionen, *in dubio pro reo* och den enskildes rätt till tystnad är anledningen till att åklagaren har en full bevisbörda i brottmål. Detta för att presumtionen ger uttryck för att bevisningen ligger på målsägandens sida, dvs. att det är menat att skulden ska bevisas för att det ska finnas grund för en fällande dom, inte motbevisas av den tilltalade.²¹

Beroende på brottets karaktär finns det olika tillvägagångssätt vid genomförandet av förundersökningen. Fokuset ligger som sagt på att hitta bevisning. Detta kan vara genom att undersöka brottsplatsen samt skador på offrets kropp och kläder, men även genom att hålla förhör med offret, misstänkta och eventuella vittnen.²²

¹⁷ Asp och Ulväng, Straffrätt - En kortfattad översikt (2019) s. 91.

¹⁸ NJA 2015 s. 702. p. 28-29.

¹⁹ Nowak, Oskyldighetspresumtionen (2003) s. 33.

²⁰ Åklagarmyndigheten. Handläggning av brott i nära relation (uppdaterad juli 2017) s. 6.

²¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016, p. 22,24-25.

²² Brottsoffermyndigheten. Förundersökning (hämtad 2024-05-14)

Ett antal svårigheter kan uppstå under en förundersökning. Många av dessa svårigheter underlättas av den förundersökningssekretess som framgår av 18 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen. Sekretessen innebär att information och uppgifter från förundersökningen inte får lämnas ut till allmänheten eller olika parter i målet, förrän ett åtal har väckts. Detta är till för att bevis inte ska kunna förstöras och för att vittnen eller andra involverade inte ska kunna komma överens om vad som ska sägas i förhör, och annat som kan störa utredningen.

Det finns däremot andra svårigheter som är svårare att hantera, t.ex. den enskildes rätt till tystnad under förhör, som framgår av art. 6 EKMR. Denna rätt kan inte utläsas direkt ur artikeln men framkommer bl.a. av rättsfallet *Krumpholz v. Austria*, no. 13201/05, den 18 mars 2010 (t.ex. punkt 31) samt bekräftas inom svensk rätt i rättsfallet NJA 2015 s.702 punkt 24.

Europaparlamentet stadgar även i ett direktiv från 2016 att rätten till tystnad är en del av oskuldspresumtionen. Direktivet stadgar även att om den misstänkte väljer att utnyttja sin rätt till tystnad så bör inte det i sig användas som bevis.²³ För att knyta an till det som tidigare nämndes kring sambandet mellan åklagarens bevisbörda och oskuldspresumtionen, är det värt att tillägga att det i direktivets punkt 25 anges att den tilltalade inte bör tvingas komma med bevis eller säga något som kan leda till självangivelse. Detta styrker det som tidigare nämnts om att åklagaren har bevisbördan då presumtionen inte stadgar att det är den tilltalades bevisbörda att bevisa att hen är oskyldig.

Andra svårigheter kan även uppstå för olika typer av brott, och i denna uppsats kommer svårigheter för förundersökning inom hedersbrott gås igenom i ett senare kapitel.

---

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016, p. 24-28.

3. Hedersbrott

3.1 Om brotten

Hedersbrott är ett samlingsbegrepp för en mängd brott såsom våld, förtryck, hot, mord, tvång med mera. En förutsättning för att brott ska klassificeras som hedersbrott och inte som enskilda brott är just att de ska vara begångna för att upprätthålla ett slags rykte eller heder. Ofta handlar detta om en gruppens heder, t.ex. familjen eller släktens, och i sådana fall begås brotten av just närstående familj eller en partner.²⁴ Brottet anses vara en gärning för att reparera det skadade ryktet, som orsakades av handlingen som stred mot gruppens värderingar. Med andra ord straffas en individ som har gått emot kollektivet.²⁵ Att individen beskylls för att ha vanärat gruppens rykte är vanligt förekommande i dessa familjer och grupper då föreställningen om heder baseras på patriarkatet och heteronormativitet. Med detta menas att det just är var och en individ som upprätthåller gruppens anseende, rykte och heder.²⁶

Då det är motivet bakom gärningen som avgör att ett brott ska klassificeras som ett hedersbrott, blir resultatet att väldigt många brott inom brottsbalken kan vara hedersbrott. I svensk lag har olika brott såsom barnäktenskap och äktenskapstvång införts för att kriminalisera olika handlingar som är typiska inom hedersrelaterat förtryck.²⁷ I 29 kap. 2 § 10 punkten BrB finns hedersmotiv uppräknat som en försvårande omständighet, sedan 1 juli år 2020. Att det är en försvårande omständighet innebär att det ska beaktas särskilt vid bedömningen av straffvärdet, med anledning av att påföljdsbestämelsen ska vara proportionerlig till straffet. Detta innebär t.ex. att svårare brott ska få strängare straff än mindre svåra brott.²⁸

---

²⁴ NCH. Vad är hedersrelaterat våld och förtryck? (hämtad 2024-04-13)

²⁵ Brå. Hedersrelaterad brottslighet (hämtad 2024-04-13)

²⁶ Åberg, Brottsbalk (1962:700) 29 kap. 2 § 10 p. Karnov (JUNO) (hämtad 2024-05-14)

²⁷ Prop. 2019/20:131, s.25-26.

²⁸ Prop. 2019/20:131, s.32-33.

Sedan 2022 finns även 4 kap. 4 e § i BrB som rör upprepade gärningar mot en person, där det föreligger ett hedersmotiv bakom gärningarna. Dessa gärningar ska vara en del av ett led där man bl.a. upprepat kränker personens integritet. Detta brott kan leda till lägst ett år och högst sex år i fängelse.

3.2 Statistik

Brottsförebyggande rådet (Brå) är den myndighet som är ansvarig för den officiella kriminalstatistiken i Sverige. Det som är viktigt att notera vid analys av brottsstatistik är att den endast tar upp anmälda brott. Det ger alltså ingen egentlig bild av hur många brott som faktiskt begås i landet. Ett annat problem är att en person kan anmäla ett brott som har skett ett upprepat antal gånger. Alla dessa tillfällen kommer då att räknas som brott. Det vill säga att det ibland kan verka som att antalet brott har ökat i ett område, men att det egentligen är upprepade handlingar mot eller av en person.²⁹ Detta är relevant att notera i fall som hedersrelaterad brottslighet då det kan finnas ett stort mörkertal, då många inte anmäler dessa brott. Detta framgår även av regeringens proposition 2021/22:138 s. 41 där en eventuell anledning bakom den låga anmälningsbenägenheten, är att personen som anmäler inte har stöd från närstående vid en anmälning.

En annan relevant omständighet är det som nämndes tidigare i föregående avsnitt; många brott kan räknas som hedersbrott om motivet var heder. Därför ger statistiken inte en rättvis bild av hedersrelaterad brottslighet då den endast tar upp brotten generellt utan att ange något speciellt motiv. Däremot finns det numera statistik på anmälda brott gällande 4 kap. 4 e § BrB då den specifikt reglerar hedersförtryck. Vid utdrag från Brås statistik över anmälda brott i enlighet med 4 kap. 4 e § BrB går det att se att antalet anmälda brott under 2022 var 56 stycken och under 2023, 75 stycken.³⁰

---

²⁹ Brå. Om brottsstatistiken (hämtad 2024-04-24)

³⁰ Se bilaga.

Av det sagda, blir slutsatsen att det är svårt att få fram rättvis statistik som ger en överblick över antal hedersbrott i landet. Det har dock gjorts ett antal studier i ett försök att kartlägga hedersförtryck. Ett av dessa är ett initiativ av Länsstyrelsen i Uppsala som bad niondeklassare i Uppsala att svara på en enkät om hedersrelaterat våld och förtryck bland unga. Av kartläggningen, vid namn UNG018, framgår bl.a. att 46% av tjejer som uppgav att de inte får välja partner själva utsätts för fysiskt våld i hemmet, och 66% för psykiskt våld. För pojkar var siffrorna 36% och 44%.³¹

År 2010 kom Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) även ut med en rapport kring hedersrelaterat våld och förtryck där de kom fram till att forskningen kring området var begränsad under tiden rapporten skrevs. Det framgår även att NCK anser att forskningen behövs för olika områden inom hedersbrott, bl.a. för juridiska utvärderingar och analyser av rådande lagstiftning.³² Notera dock att rapporten skrevs innan införandet av hedersmotiv som försvårande omständighet samt 4 kap. 4 e § BrB.

---

³¹ UNG 018. En kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala (2019)

³² NCK. Hedersrelaterat våld och förtryck - en kunskaps- och forskningsöversikt (2010)

4. Utredning och bevisning

4.1 Utredningsmetoder

Som tidigare nämnt så kan majoriteten av alla brott härledas till hedersproblematik så länge motivet bakom gärningen är heder. Det vore högst omfattande att gå igenom utredningsmetoder för alla brott och av denna anledning kommer fokuset i den här delen av uppsatsen att läggas på utredningen vid våld i nära relation med hedersmotiv.

Det är förekommande att hedersmotiv kan ligga bakom fall som rör sig om våld i nära relation. Utredningen av sådana brott påbörjas således på samma sätt som vilken som helst utredning av gärningar med sådan brottsrubricering. Det som däremot skiljer en utredning präglad av hedersproblematik med en som inte är det, är att åklagaren måste utreda motivet bakom gärningen och göra riskbedömningar om det misstänks föreligga ett hedersmotiv. Med hedersproblematik som en aspekt och de speciella hänsynstaganden som finns inom åklagarmyndigheten för sådana fall, följer utredningen till stor del mallen som finns för våld i nära relation generellt.³³

Av Åklagarmyndighetens handbok för handläggning av brott i nära relation går det att se att det är två viktiga moment som ligger till grund för förundersökningar i dessa fall; bevissäkring och målsägandeförhör. När det gäller bevissäkring framkommer betydelsen av att dokumentera bevisning som t.ex. förhören, skadorna och själva brottsplatsen. Även polisen har i uppgift att dokumentera det de har sett och märkt av i form av en promemoria. De uppgifter som tas upp där kan användas som en form av stödbevisning i ett senare skede av målet. Det är även viktigt att polisen undersöker brottsplatsen med lämplig teknik samt att fara för kollusion, dvs. att den misstänkta eller andra personer påverkar målsägande, tas hand om och undviks. Här går det även att använda sig av olika tvångsmedel för att

---

³³ Åklagarmyndigheten. Handläggning av brott i nära relation (uppdaterad juli 2017) s. 22.

undvika kollusion eller samla in bevisning, genom t.ex. husrannsakan eller beslag. Rättsintyg och övrig stödbevisning som t.ex. vittnesförhör är också av stor betydelse under förundersökningen.³⁴

När det kommer till målsägandeförhöret så ses det som den huvudsakliga bevisningen i dessa mål. Om övrig bevisning stödjer tillförlitligheten av utsagan så skulle denna potentiellt kunna användas som grund för en fällande dom.³⁵ Om det finns misstanke mot någon så ska denna delges misstanke och även hen ska förhöras.³⁶

4.2 Bevissvårigheter

I regeringens proposition 2021/22:138 framkommer att ett flertal instanser var kritiska till införandet av 4 kap. 4 e § BrB, då bevissvårigheterna ansågs vara betydande och skulle resultera i att lagen endast har ett symboliskt värde. Regeringens svar nekar inte att bevissvårigheter finns, men menar att det inte kommer att vara större svårigheter än i andra brott.

Bevissvårigheter inom hedersbrott är något som har uppmärksammats i media sedan långt tillbaka i tiden. Sveriges Radio gjorde under åren 2006 och 2011 reportage kring de så kallade "balkongflickorna". Balkongflickor är fall som har liknat självmord, där kvinnor har dött genom att hoppa från balkongen, men där det i själva verket har varit familjen och hedersmotiv som har legat bakom det.³⁷ ³⁸ I nämnt reportage från 2006 intervjuas en tjej vid namn Ayse som anmälde hennes familj för hedersförtryck. I intervjun berättar hon att hon flyttade ut efter anmälan, men att släkt började knacka på och ringa hotfullt tills hon tillslut fick flytta till ett skyddat boende.

Annika Norée, docent på Stockholms universitet, skrev år 2017 en artikel kring balkongflickorna. I nämnd artikel går Norée genom ett antal nedlagda

---

³⁴ Åklagarmyndigheten. Handläggning av brott i nära relation (uppdaterad juli 2017) s. 8-17.

³⁵ Ibid. s. 17.

³⁶ Ibid. s. 22.

³⁷ Sveriges Radio - Kaliber. Balkongflickorna (2006-10-17)

³⁸ Sveriges Radio. Fallen som aldrig når domstolarna (2011-10-27)

fall där samtliga, förutom ett, har varit hedersrelaterade på ett eller annat sätt. Majoriteten av förundersökningarna av dessa fall blev nedlagda på grund av brist på bevis. Två av fallen som har tagits upp i nämnd artikel har återberättats kort som två exempel för uppsatsen här nedan:

- Februari 2007; En flicka skadas när hon faller från balkongen. Flickans far hade upptäckt henne med hennes pojkvän på rummet och blev ursinnig. Flickan försökte lämna lägenheten men hennes far hade låst dörren så hon försökte gå genom balkongen och det var då hon föll. Ett vittne hade sett fadern och pojkvännen på balkongen. När ambulansen kom, så kom även hennes farbror som uppgav att hon föll när hon försökte fixa parabolen, varpå flickan säger "ljug inte". Medan flickan var på sjukhuset var hon alltid övervakad av någon släkting som försökte påverka hennes berättelse av händelsen. Tillslut uppgav hon att hon skämdes för mycket och hoppade själv. Förundersökningen lades ner på grund av brist på bevis.
- Februari 2008; En flicka avled efter att ha fallit från balkongen. Hennes bror och far befann sig i lägenheten när hon föll. De anhölls misstänkta för hedersmord eller hedersdråp. Vittnen hade sett de bråka högljutt när tjejen föll och menar att de tror att hon blev knuffad. Flickans moder berättade att styvpappan och brodern var orsaken till fallet då tjejen inte hade lydit dem. På grund av brist på bevis lades förundersökningen ned.³⁹

Anledningen till varför dessa fall uppmärksammas och lyfts upp är för att detta ofta ses som ett tillvägagångssätt för familjer att undgå straffansvar, då de får det att verka som självmord. Detta gör i sin tur att det blir svårt att nå upp till beviskravet för att kunna döma någon i dessa mål.⁴⁰

Som nämnt i kap. 2.2.1. så har den enskilde rätt att vara tyst under förhör. Detta är då en aspekt som försvårar bevisinsamlingen då det saknas ett

---

³⁹ Norée (2017) Balkongflickor, JFT 2–4/2017 s. 697-703.

⁴⁰ Ibid. s. 697-698.

förhör att använda som underlag för bevisning eller ev. motbevisning. År 2019 kom Brå ut med en rapport gällande tystnadskulturer. I rapporten diskuteras varför det finns en tystnadskultur inom brott med hederskontext. De slutsatser som dras är att;

- om brotten blir kända utanför familjen så kan det i sig skada familjens heder och ev. respekten inom släkten.
- den utsatte kan utsättas för kontroll och övervakning med begränsat umgänge, och inte ha någon att kunna berätta till
- skam används för att upprätthålla tystnad och bra beteende
- det finns en rädsla för att anhöriga eller närstående ska drabbas vid anmälning
- det finns en oro över att situationen förvärras, att vara ensam i rättsprocessen eller för att bli utfrysst.⁴¹

Konsekvenserna av en tystnadskultur kan vara att brottsoffret fortsätter utsättas, att gärningspersonen fortsätter eller förvärrar brottsligheten, att brott aldrig anmäls, att förundersökningar läggs ner eller att det inte finns nog med bevisning för åtal. Det kan även göra det svårare att åtgärda eller förebygga den här typen av brottslighet då det mörkas i statistiken.⁴²

4.3 Bevisvärdering

För att vidare undersöka hur bevis värderas samt vilka utredningsmetoder som kan tillämpas i följande fall kommer NJA 2015 s.702, även kallat "Balkongmålet" att diskuteras härunder. Balkongmålet nämner inte uttryckligen något hedersmotiv men av bakgrunden till målet i tingsrätten framkommer ofta att t.ex. skilsmässa skulle skada familjens anseende. Detta är dock inte något som utreds mera och inte något relevant för målet då det rubriceras som försök till mord utan något hedersmotiv. Rättsfallet kommer således att tillämpas analogt då det rör sig om nära relation, ett mordförsök i hemmet samt för dess liknelser med övriga balkongfall som har tagits upp tidigare. Det som är relevant i målet är att det handlar om motstridiga berättelser om händelsen och därmed om hur bevisning värderas och utreds.

---

⁴¹ Brå. Tystnadskulturer - En studie om tystnad mot rättsväsendet (2019:10) s. 68-76.

⁴² Ibid. s. 121-122.

Det som, kortfattat, har skett i målet är att en kvinna har fallit från balkongen i sitt gemensamma hem som hon bodde i med sin man och fått svåra skador. Mannen hävdar att kvinnan hoppade själv från balkongen, medan kvinnan hävdar att mannen hade slängt henne från den. I fallet så finns målsägandens (kvinnans) beskrivning av händelsen samt den misstänktes (mannens) beskrivning av händelsen. Dessa två beskrivningar av händelseförloppet är inte förenliga med varandra, och målsägandens utsaga diskuteras vara osäker på grund av skadorna och minnesluckorna som hon hade fått som resultat av fallet. Det diskuteras även att hennes utsaga kanske har påverkats av förhör samt av andra familjemedlemmar.

För att utvärdera vad som egentligen hade skett och vems utsaga som stämde, presenterade HD en metod för bevisbedömning som är tillämplig i fall av denna karaktär.

- 1) Rätten ska identifiera bevisfaktan som har åberopats och som har betydelse för rättsfaktan (gärningsbeskrivningen) som har lagts som grund för åtal.
- 2) Om det sammanlagda bevisvärdet inte är tillräckligt högt för att styrka gärningsbeskrivningen så saknar det betydelse. Den tilltalade kan då frikännas då bevisningen är otillräcklig.
- 3) Om bevisvärdet istället är så pass högt att det räcker för att uppfylla beviskravet, så ska den tilltalades utsaga och bevisning gås igenom.
- 4) Om misstankarna motbevisas så ogillas åtalet. Detta kan även ske om den tilltalades utsaga och annan bevisning gör att föregående bevisning blir osäkert så att beviskravet inte uppnås.
- 5) Innan bedömningen av bevisen avslutas ska en sammanvägning av bevisningen göras.

Denna metod följdes i detta fall. All framlagd bevisning gick igenom en gång och värderades. Då domstolen kom fram till att bevisningen hade högt värde och bekräftade till stor del målsägandens utsaga, gick de även igenom den misstänktes utsaga. Utsagan ansågs inte stämma överens med övrig bevisning och därmed dömdes mannen. Det är av relevans att det i

detta fallet fanns blodspår i lägenheten samt på den tilltalades kläder, och detta var till stor del avgörande för bevisvärderingen. Utan övrig bevisning hade det inte gått att styrka målsägandens utsaga om händelsen. Till stor del för att det framkommer på flera ställen i domen att det var osäkert om målsäganden faktiskt mindes händelsen korrekt på grund av skadorna. Men eftersom bevisningen hade högt bevisvärde så kunde det styrka händelseförloppet som hade lagts fram.

5. Analys

Genomgående i uppsatsen har information presenterats för att ge stöd till analysen som följer härunder. Det som har framförts kring straffrättens funktion ska nu ställas mot det höga beviskravet och effekterna detta kan ha för brott som har ett bakomliggande hedersmotiv. Frågeställningarna kommer att besvaras var för sig och sedan kommer den avslutande slutsatsen att presenteras.

5.1 Vilka konsekvenser har principen “hellre fria än fälla” inom hedersbrott?

För det första går det att konstatera att oskuldspresumtionen och *in dubio pro reo* direkt är orsaken bakom det höga beviskravet, “ställt utom rimligt tvivel”, inom den svenska straffrätten. Detta innebär att principen “hellre fria än fälla” ställer ett högre krav på den bevisning som åklagaren har i uppgift att framföra inför rätten. Anledningen till detta är att principen ställer ett högt krav på att ingen oskyldig ska dömas felaktigt. Om det finns minsta möjlighet att handlingen i fråga för brottmålet, kan ha gått till på annat sätt, så är det inte bevisat att den misstänkte är skyldig och därmed kan denne inte dömas.

Det höga beviskravet resulterar i ett antal bevissvårigheter då det är svårt att nå upp till det för att kunna ha en grund för en fällande dom.

Bevisningssvårigheter har varit en omdiskuterad fråga i lagstiftningsprocesser för brott med bakomliggande hedersmotiv. Ett antal myndigheter har ställt sig kritiska gentemot den nya bestämmelsen i 4 kap. 4 e § BrB då de har ansett att bevissvårigheterna kommer att leda till att lagen endast får ett symboliskt värde. Av statistiken som har presenterats av Brå, går det att se att det har tillkommit anmälningar sedan lagens införande. Det problematiska med den här statistiken är att det inte går att se huruvida dessa anmälningar har lett till någon fällande dom eller ens ett åtal.

Av rapporten UNG018 framgår det att det finns ett stort antal unga som blir utsatta för hedersbrott, antingen fysiskt eller psykiskt, med restriktioner och kontroller. Det framgår även av NCK och Brås rapport att forskning saknas samt att det finns en tystnadskultur inom hedersbrott. Det går därför att dra slutsatsen att hedersbrott ofta är något som sker obemärkt och kanske inte noteras av den statliga statistiken då få anmälningar sker.

När det väl sker anmälningar så är det ofta som bevisvärigheterna leder till att det inte kommer längre än till förundersökningar. Som det gick att tyda av Norées artikel är det väldigt många förundersökningar som har lagts ner på grund av brist på bevis. Genom detta kan vi då konstatera att förundersökningarna har lagts ner för att åklagaren inte har kunnat samla tillräckligt med bevis för att nå det ställda beviskravet, för att kunna väcka åtal. I familjemål kan det vara svårt att utreda vad den verkliga situationen är då det oftast sker i hemmet samt att familjen oftast håller ihop och kommer överens om ett gemensamt händelseförlopp att framföra i förhör. Som vi kunde se i ett av fallen, kan familjen också påverka offrets version av händelseförloppet. Även tystnadskulturen påverkar förundersökningar då antingen den misstänkta inte vill tala, eller att till och med offret inte vill berätta vad som har hänt eller berätta sanningen på grund av rädsla och oro över vad som kan hända.

Av bevisvärderingen som diskuterades i NJA 2015 s.702 ser vi att utsagor från målsägande och den misstänkta är otroligt viktiga. Däremot visas också betydelsen av att det finns annan bevisning som kan bekräfta eller motbevisa dessa utsagor. I det här fallet fanns blodspår i lägenheten samt på den misstänktes kläder som underlättade bevisningen av den gärningsbeskrivning som hade lagts fram av åklagaren och målsägande. Men slutsatsen som också kan dras av detta är att det motsatsvis hade varit omöjligt att ge en fällande dom om den här bevisningen inte hade funnits. Vilket det inte fanns i de nedlagda förundersökningarna som Norée presenterade i sin artikel. I vissa av de här förundersökningarna fanns det vittnen och mödrar som uttryckligen sa att det inte rörde sig om självmord, men ändå räckte inte detta till för att väcka åtal då övrig bevisning inte

fanns. Om blodspår inte hade funnits i NJA-fallet hade det varit ord mot ord och målsägandens utsaga hade inte kunnat garanteras på grund av skadorna som hon hade lidit.

Sammanfattningsvis ställer principen, hellre fria än fälla, ett högt beviskrav för brottmål som ofta är svårt att uppnå. Specifikt inom fall såsom hedersbrott där olika faktorer som rädsla, oro, otillräcklig bevisning för familjen går ihop eller planerar dådet, och mera, ökar bevissvårigheterna. Det är därför svårt att nå en fällande dom i dessa mål, då principen så starkt reglerar att det inte får finnas ens en liten risk att den misstänkte är oskyldig. Så även om tio bevisningar pekar på personens skyldighet, så kan en bevisning som motbevisar detta, fria den misstänkta. I sin tur kan detta leda till en lägre anmälningsbenägenhet då offret inte vill gå igenom konsekvenserna av en anmälning som lagts ner. Om dessa fallen inte anmäls och döms i, så förblir brottsligheten och utsattheten hög, då det blir svårt för staten att veta vad som ska förebyggas och åtgärdas.

5.2 Går principen emot den svenska straffrättens funktion och syfte?

I kapitel två konstaterades att fokuset för straffrättens funktion och syfte i Sverige ligger på prevention och till viss del vedergällningsprinciper. Frågan att besvara är huruvida principen, hellre fria än fälla, bidrar till prevention av hedersbrott i samhället eller om den i själva verket försvårar preventionen, samt hur den ställer sig till tankar om vedergällning och rättssäkerhet.

Det som är ostridigt är att principen har en påverkan på det höga beviskravet inom straffrätten. Det höga beviskravet gör i sin tur att det ställs högre krav på bevisningen som åberopas inför domstol, och ännu högre krav på hur dessa ska värderas för att eventuellt leda till en fällande dom. När detta då ställs mot ett fall, såsom hedersrelaterat våld, som ofta sker inom ett hem eller en familj, så är det ännu en försvårande aspekt som läggs till på utredningen och bevisinförskaffningen. Detta gör det svårt att kunna nå upp

till beviskravet under förundersökningen för att ens kunna väcka åtal. Detta diskuterades mer genomgående i föregående frågeställning.

För att underlätta besvarandet av frågeställningen, kommer denna att delas upp i två fokuspunkter; prevention och vedergällning.

5.2.1 Prevention

Prevention delas upp i allmänprevention och individualprevention. Frågan är om preventionen har någon effekt i fall där det är svårt att införskaffa bevisning och därmed svårt att uppnå beviskravet. Tanken med allmänprevention är att hotet om straff ska avskräcka befolkningen från att begå brott. Individualprevention grundas på tanken om att förebygga återfall i brott.

I de hedersbrottsfall som har tagits upp under arbetets gång har det gått att konstatera att det är svårt att få en fällande dom eller ens ett åtal. Om risken då är så låg för att dömas eller åtalas, så är det sannolikt att straffen för handlingarna inte ger den avskräckande effekt som önskas. Det är troligt att rädslan för att begå brottet blir lågt om det finns stor chans att det går att komma undan. Detta är inget som går att mäta eller undersöka, men slutsatsen kan dras med hjälp av statistik och kartläggningar som visar att många lever i hedersförtryck trots att lagstiftning finns. Det är viktigt att notera att fastän hedersförtryck inte uttryckligen har funnits i lag innan år 2020, så rör det sig fortfarande om brott såsom våld, tvång eller hot, som har varit lagreglerade sedan långt innan. Ta till exempel balkongflickorna. Det är fall som har blivit så enkla att maskera som en annan gärning, självmord, vilket gör att familjerna som möjligen har orsakat flickornas död eller skador, går fria. Med eller utan hedersreglering så hade dessa fall ändå kunnat utredas som mord, men bevisningen ledde inte någonvart.

När det kommer till individualpreventionen så är det svårt att diskutera då många misstänkta inte döms. Det framgick av Brås rapport om tystnadskultur att många väljer att vara tysta då de är oroliga och rädda för

vad som händer om anmälan inte går vidare. Det finns alltså en risk för att gärningarna mot den utsatta fortsätter och blir värre, och att gärningspersonen fortsätter med brottsligheten.

5.2.2 Vedergällning

Vedergällning är en del av straffrättsystemet och ett led i att uppnå prevention. Vedergällning är, till skillnad från prevention, tillbakablickande och innebär att domstolen bestraffar en gärning som har skett. Bestraffning används alltså för att uppnå prevention. Sättet bestraffning sker inom det svenska rättssystemet är genom straffvärdering och proportionalitet. För att bestraffning ska kunna ske måste nämnda principer och beviskrav vara uppfyllda.

Vedergällning uppnås alltså endast när den misstänkte blir åtalad. Eftersom bevissvårigheterna ofta leder till att bestraffning inte sker, så sker ingen vedergällning och därmed ingen prevention. Detta innebär dock inte att principen hindrar att vedergällning eller straffrätten tillämpas på rätt sätt. En grundpelare i rätten i samband med principen är att ingen oskyldig ska dömas. Vedergällning ska endast ske om det finns någon som bevisat är skyldig. Om det inte finns tillräcklig med bevisning, så finns det i teorin inget som bevisar någons skuld. Detta är även en del av det som garanterar rättssäkerheten i landet.

När det kommer till rättssäkerheten går det att diskutera huruvida överenskommelsen mellan staten och medborgarna, som nämns i förarbetena till det nya hedersbrottet, rubbas av att staten inte kan säkerställa säkerheten i landet. Varför staten inte kan säkerställa säkerheten, av uppsatsens framlagda information, är på grund av den låga anmälningsbenägenheten samt det höga beviskravet som gör att det, ett, inte är möjligt att få en rättvis statistik över situationen i landet och, två, att det är svårt att nå upp till beviskravet.

5.3 Slutsats

Sammanfattningsvis går det inte att komma fram till ett svar som är rätt eller fel. Det är visserligen så att principen försvårar uppfyllandet av den samhällsenliga funktionen av straffrätten som vi vill uppnå. Men det betyder heller inte att det alltid är så. Som i alla fall är det ibland enklare att införskaffa bevisning som uppfyller beviskravet, och ibland svårare. Det som går att ta ut ur uppsatsen är att straffrätten ständigt behöver revideras. Principerna behöver anpassas efter de nya brotten som tillkommer. Rättssäkerheten ställs på sin spets gentemot brottsprevention, och helt plötsligt blir det en fråga om vad som värderas mer. Uppsatsen har följt ett kritisk perspektiv av det rådande rättsläget, men det är viktigt att ha i åtanke att det säkerligen finns fall där utfallet har blivit fällande som i NJA 2015 s.702.

Hade utfallen av andra fall, såsom de nedlagda förundersökningarna, varit annorlunda om beviskravet var lägre? Potentiellt. Om beviskravet var lägre så kanske flera hade kunnat dömas för hedersbrott, och rädslan för att bli dömd hade potentiellt fått flera att tänka till innan de begår brotten. Men detta hade kunnat äventyrat rättssäkerheten som vi värnar om i landet och som vi försöker uppnå med principen hellre fria än fälla. Beviskravet i nuläget ska inte ge utrymme för någon annan möjlighet än att den tilltalade är skyldig. Om beviskravet hade sänkts så kanske vi hade öppnat upp för frågor som ifrågasätter de dömdas skuld. Det kokar nästan ihop till en moralfråga. Är det möjligt att tänka sig att en oskyldig kanske kan dömas, om det betyder att tio skyldiga också döms? Eller är vi okej med att tio skyldiga går fria och eventuellt fortsätter med brottslighet, så länge ingen oskyldig döms? Kanske går principen inte direkt emot den straffrättsliga funktionen. Men den underlättar sannerligen inte arbetet för åklagare, polisen och målsägande att få till ett åtal eller en fällande dom. Det kanske är av relevans att beviskravet ska justeras beroende på brott eller att bevislättnader införs i fall där det är stora risker och fara för fortsatt brottslighet.

Källförteckning

Offentligt tryck

Prop. 2019/20:131 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet

Prop. 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck

SOU 2020:57 Ett särskilt hedersbrott

Rättsfall

NJA 2012 s. 1038

NJA 2015 s. 702

Krumholz v. Austria, no. 13201/05, den 18 mars 2010

Lagkommentarer

Ågren, Jack, Brottsbalk (1962:700) 29 kap. 2 § punkt. 10, Karnov (JUNO),
(hämtad 2024-05-19)

Direktiv

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016
om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att
närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden

Litteratur

Asp, Peter & Ulväng, Magnus. *Straffrätt - En kortfattad översikt*. Andra
upplagan. Iustus Förlag AB, Uppsala 2019.

Häthén, Christian. *Stat och straff*. Andra upplagan. Studentlitteratur AB,
Lund, 2014.

Nowak, Karol. *Oskyldighetspresumtionen*. Norstedts Juridik, 2003.

Artiklar

Norée, Annika, "Balkongflickor", JFT 2–4/2017, s. 697–706.

Webbsidor

Brottsförebyggande rådet. Om brottsstatistiken.

<https://bra.se/statistik/om-brottsstatistiken.html> (hämtad 2024-04-24)

Brottsförebyggande rådet. Hedersrelaterad brottslighet.

<https://bra.se/forebygga-brott/forebyggande-utifran-amne/hedersrelaterad-brottslighet.html> (hämtad 2024-04-13)

Brottsförebyggande rådet. Tystnadskulturer - En studie om tystnad mot rättsväsendet. Rapport 2019:10.

https://bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70ea8578/1614334364279/2019_10_Tystnadskulturer.pdf

Brottsoffermyndigheten. Förundersökning.

<https://www.brottsoffermyndigheten.se/utsatt-for-brott/fran-polisanmalan-til-l-dom/forundersokning/> (hämtad 2024-05-14)

Kriminalvården. Kriminalvårdens uppdrag.

<https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/kriminalvardens-uppdrag/> (hämtad 2024-05-14)

Nationalencyklopedin. Rättvisa.

<http://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/rattvisa> (hämtad 2024-04-12)

Nationalencyklopedin. Vedergällning.

<http://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/vedergallning> (hämtad 2024-04-12)

Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH). Vad är hedersrelaterat våld och förtryck?

<https://www.hedersfortryck.se/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/> (hämtad 2024-04-13)

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). Hedersrelaterat våld och förtryck - en kunskaps- och forskningsöversikt (2010).

<https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/493/nck-rapport-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-2010-1.pdf>

Regeringen. Mål för rättsväsendet. (uppdaterad 2022-11-08)

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/rattsvasendet/mal-for-rattsvasendet/> (hämtad 2024-05-14)

Sveriges Radio - Kaliber. Balkongflickorna. (publicerad 2006-10-17)

<https://sverigesradio.se/artikel/965109>

Sveriges Radio. Fallen som aldrig når domstolarna. (publicerad 2011-10-27)

<https://sverigesradio.se/artikel/4769798>

UNG018. En kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala (2019)

<https://static1.squarespace.com/static/5bea92c270e8027e5843b891/t/5c764a40a4222f2f1ec35c23/1551256138834/UNG+018+-+En+kartl%C3%A4ggn+ng+av+hedersrelaterat+v%C3%A5ld+och+f%C3%B6rtryck+i+Uppsala.pdf>

Åklagarmyndigheten. Handläggning av brott i nära relation (uppdaterad 2017-07)

<https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/handbocker/handlaggning-a-v-brott-i-nara-relation.pdf>

Åklagarmyndigheten. Rättssäkerhet.

<https://www.aklagare.se/ordlista/rattsakerhet> (hämtad 2024-05-10)

Bilaga

← → ↻ statistik.bra.se/solwebb/action/anmalda/resultat/print

L Ladok Blackboard TE Schema JUNO LU Databaser Nicholas J McBrid...

Anmälda brott

Brottsförebyggande rådet

	År	År	År	År	År	År	År	År	År
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Hela landet									
3-7 kap. Brott mot person									
4 kap. Brott mot frihet och frid									
Hedersförtryck (4 e §)	..	..	..	..	..	..	..	56	75
3-7 kap. Brott mot person									
4 kap. Brott mot frihet och frid									
Olaga hot (5 §)	52217	54563	53288	53685	53837	52611	51288	48983	50697
3-7 kap. Brott mot person									
4 kap. Brott mot frihet och frid									
Olaga hot (5 §)									
Mot kvinna 18 år eller äldre									
Närstående genom släktskap/familj	..	..	..	..	1377	2323	2225	2140	2112
3-7 kap. Brott mot person									
4 kap. Brott mot frihet och frid									
Olaga hot (5 §)									
Mot man 18 år eller äldre									
Närstående genom släktskap/familj	..	..	..	..	866	1599	1527	1476	1541